

Verslag betreffende de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet voor het jaar 2008

Op 22 februari 1995 werd het decreet betreffende de bodemsanering bekrachtigd door de Vlaamse regering. Het decreet werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 29 april 1995.

Op 5 maart 1996 nam de Vlaamse regering het besluit houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering. Het besluit werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 27 maart 1996.

Op 26 mei 1998 werden een aantal eerder technische wijzigingen aan het decreet betreffende de bodemsanering aangebracht (Belgisch Staatsblad d.d. 25 juli 1998).

Op 18 mei 2001 werd een wijziging aan het bodemsaneringsdecreet doorgevoerd in verband met site gebonden aanpak voor bodemverontreiniging.

Op 12 oktober 2001 werd het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering gewijzigd (Belgisch Staatsblad d.d. 2 februari 2002).

Op 14 juni 2002 werden de wijzigingen aan het Vlarebo definitief goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 7 augustus 2002).

Op 27 oktober 2006 trad het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming in werking (Belgisch Staatsblad d.d. 22 januari 2007).

Op 21 december 2007 werd een wijziging aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming doorgevoerd (Belgisch Staatsblad d.d. 31 december 2007).

Op 12 december 2008 werd een wijziging doorgevoerd aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (Belgisch Staatsblad d.d. 4 februari 2009).

Op 14 december 2007 werd het Vlaams Reglement rond de Bodemsanering, kortweg Vlarebo, goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 22 april 2008).

Bij wijzigingsbesluit van 19 september 2008 werd bijlage 1 'lijst van risico-inrichtingen' opgeheven en geïntegreerd in de lijst van hinderlijke en ongezonde inrichtingen in bijlage 1 van Vlarem I. (Belgisch staatsblad d.d. 27 januari 2009).

In uitvoering van de regeringsverklaring en de beleidsnota van de minister van leefmilieu werden een aantal strategische en bijhorende operationele doelstellingen gedefinieerd. In de loop van het jaar 2008 werd aan de uitvoering hiervan gewerkt.

De volgende strategische doelstellingen werden voor de bodem vastgelegd :

1. Het volgens plan verder realiseren van de bodemsanering;
2. Bodemsanering kaderen in duurzame ontwikkeling;
3. Effectieve sanering door prioriteitsstelling;
4. Voorrang geven aan het verwijderen van risico's;
5. Verder optimaliseren van de bodemsanering
6. Realiseren van een meer billijke verdeling van de saneringslast;
7. Het beheren van bodemverontreiniging;
8. Interageren met het Europees beleid.

Conform artikel 174 van het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming dient jaarlijks verslag te worden uitgebracht aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet. Dit is het verslag van het jaar 2008.

1 Grondeninformatieregister en bodemattesten

1.1 Implementatie wetgeving

Nieuw regelgevend kader ingevuld en verfijnd

Op 1 juni 2008 traden zowel het Bodemdecreet als het nieuwe Vlarebo in werking. Daarmee was er een nieuw regelgevend kader voor bodemsanering en werden de bakens verzet op meerdere vlakken.

In het voorjaar van 2008 heeft de OVAM kosten noch moeite gespaard om alle betrokken partijen uitgebreid te informeren over de wijzigingen in de wetgeving. Interpretatie- en implementatievragen omtrent het nieuwe Bodemdecreet en Vlarebo werden behandeld in het Delphi-overleg. Dit overleg heeft eind 2008 de onopgeloste aspecten en knelpunten van het Bodemdecreet blootgelegd. Deze werden opgevangen in het Verzameldecreet, dat in voege trad op 14 februari 2009.

De OVAM beschikt – sinds de inwerkingtreding van het nieuwe decreet – over een **grondeninformatieregister** (GIR). In het GIR zitten de gronden waarvan de OVAM over een bodemonderzoek beschikt, maar ook de gronden waarbij sprake is van risico en die dus bij overdracht onderzocht moeten worden. De OVAM vult, in nauwe samenwerking met de lokale overheden, het GIR verder aan. Bovendien kunnen voortaan ook bodemsaneringsdeskundigen en andere bevoegde instanties informatie omtrent gronden met de OVAM delen en deze relevante informatie laten opnemen in het GIR. In totaal zijn nu 40.810 gronden opgenomen in het GIR. Van 12.451 gronden zijn geen onderzoeksgegevens bekend bij de OVAM, maar is wel bekend dat er een risico-inrichting aanwezig was. Die informatie staat sinds het inwerkingtreden van het nieuwe Bodemdecreet ook op het bodemattest vermeld.

1.2 Bodemattesten

Sinds 1 oktober 1996 moet iedereen die een overeenkomst over de overdracht van gronden wil sluiten, eerst bij de OVAM een bodemattest aanvragen. Uiterlijk een maand na de ontvankelijke aanvraag levert die een bodemattest af; voor risicogronden bedraagt de wettelijke termijn twee maanden. Als een grond is opgenomen in het register van verontreinigde gronden, dan wordt dat vermeld op het bodemattest; in het andere geval spreken we van een blanco bodemattest.

Vanaf 29 april 1996 kon men reeds bodemattesten aanvragen. Wie geregeld of veel bodemattesten aanvraagt kan sinds eind 1996 een lopende rekening openen bij de OVAM. De meeste notarissen en verschillende immobiliënkantoren (momenteel 1381) maken gebruik van dit systeem waarbij een overgeschreven provisie wordt gebruikt om de bodemattestaanvragen te financieren. Vanaf april 2000 wordt op de OVAM-website aangegeven welke bodemattestaanvragen er op die welbepaalde dag in behandeling zijn.

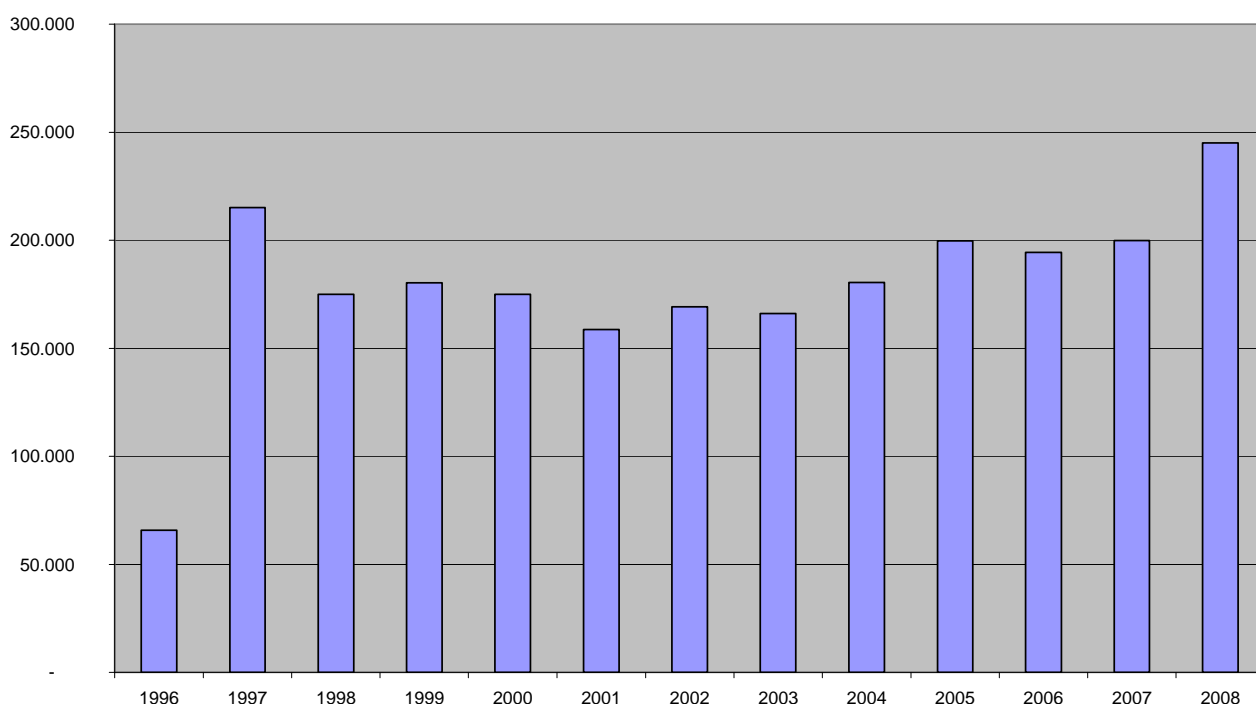
De afleveringstermijn van een blanco bodemattest evolueerde ook in de loop der jaren. Zo werd deze teruggebracht van 1 maand tot enkele dagen. De belangrijkste oorzaak hiervan was de wijziging van het Vlarebo in 2002. Hiermee werd de aanvraagprocedure van bodemattesten eenvoudiger dan vroeger het geval was. Er is geen verplichting meer om een origineel uittreksel van de kadastrale legger samen met het aanvraagformulier voor bodemattesten over te maken aan de OVAM. Het volstaat nu om de kadastrale gegevens op een eenvoudige wijze aan de OVAM mee te delen. Zo staat de weg dus open om via het internet bodemattesten aan te vragen. Om de tijd tussen de aanvraag en het afleveren van bodemattesten korter te maken, heeft de OVAM een nieuw, gebruiksvriendelijk computerprogramma laten ontwikkelen, waarmee je bodemattesten vanaf 1 juni 2002 online kan aanvragen. De noodzakelijke gegevens kan je als aanvrager via de computer zelf invullen.

De aanvragen komen na bevestiging in een wachttabel, worden 's nachts in een batchprocedure verwerkt en in principe de volgende dag afgedrukt en opgestuurd naar de aanvrager. Omwille van het nog steeds noodzakelijke betalingsbewijs wordt voorlopig alleen gewerkt met houders van

lopende rekeningen bij de OVAM, waarbij de provisie telt als betalingsbewijs. Op vraag van de federatie van notarissen is deze toepassing met de hulp van de OVAM ook geïntegreerd in het intranetsysteem van de notarissen, het zogezegde e-notariaat.

Het aantal bodemattestaansvragen evolueerde ook in de tijd. Momenteel zijn er dit ca. 950 per dag. Het totaal aantal bodemattestaansvragen in 2008 (245.149) is heel wat hoger dan in 2007. In de afgelopen 12 jaar werden in totaal ca. 2.325.000 bodemattesten afgeleverd.

Bodemattesten op aanvraag

De gegevens in de grafiek hebben betrekking op bodemattesten afgeleverd op basis van een aanvraag (retributie 30 euro per kadastraal perceelnummer).

Grondeninformatieregister

Eind 2008 waren er 123.648 percelen opgenomen in het grondeninformatieregister.

Hiervan zijn er 20117 percelen waarvoor nog geen onderzoeksgegevens bekend zijn bij de OVAM. Voor deze percelen is er informatie beschikbaar bij de OVAM dat er een risico-inrichting aanwezig was. Deze informatie wordt vanaf 01 juni 2008 met het in werking treden van het nieuwe bodemdecreet rechtstreeks op het bodemattest vermeld. Deze informatie is ondermeer afkomstig van de gemeentelijke inventaris. In samenwerking met de gemeenten wordt deze inventaris aangevuld en geupdated.

Lopende rekeningen

Voor de bedrijven of personen die regelmatig bodemattestaansvragen indienen, is er een systeem van lopende rekeningen in voege. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de diverse rekeninghouders. Sinds de invoering van het online-systeem is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. De meeste notarissen en immobiliënkantoren werken nu via dit systeem voor het aanvragen van bodemattesten. Ongeveer 91% van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van het online aanvragen van bodemattesten.

Houders van lopende rekeningen (december 2008) :

<i>Notarissen</i>	808
<i>Parastatalen</i>	42
<i>OCMW's</i>	3
<i>Immobiliënkantoren</i>	435
<i>Gemeentebesturen</i>	49
<i>Intergemeentelijke verenigingen</i>	16
<i>Bouwmaatschappijen</i>	8
<i>Adviesbureaus</i>	20
Totaal	1381

Info

Voor meer informatie betreffende de aflevering van bodemattesten kan u terecht op de OVAM-website. Naast de afleveringstermijn van de bodemattesten is er tevens een uitgebreide lijst met veelgestelde vragen en antwoorden over de aanvraag van een bodemattest. Tevens kan men voor specifieke vragen over een bodemattestaansvraag terecht bij de infolijnen :

015/284 458 en 015/284 459 of op het email adres bodem@ovam.be.

1.3 Databeheer

In 2008 werd verder gewerkt aan het Mistralproject. Dit project waarbij de overschakeling naar een nieuw databanksysteem diende te gebeuren ondervond een aantal technische problemen, waardoor naar een backupsysteem werd overgegaan. Momenteel wordt gewerkt aan een herstelprocedure.

1.4 GIS

In 2008 werd de meeste aandacht toegespitst op de conversies nodig voor het Mistral project. Hiervoor werd aan de ontwikkelaars de nodige GIS-ondersteuning gegeven om de Geomedia GIS-lagen met succes om te zetten naar een GIS-databankstructuur geoptimaliseerd voor gebruik

binnen een IBM DB2 GIS-databank. ESRI GIS-software werd geïnstalleerd voor gebruik binnen de GIS-cel.

Het Mistral programma werd opgezet om tot een performanter, transparanter, meer geautomatiseerd systeem te komen dat flexibel, aanpasbaar en uitbreidbaar is waardoor vlot kan ingespeeld worden op actuele beleidsvisies en wetgeving. Bij de uitwerking van het programma werd geopteerd om GIS als centrale peiler te gebruiken. Het opgeleverd systeem bleek echter niet aan de verwachte vereisten te kunnen voldoen. GIS binnen OVAM zal mede hierdoor enkel ter ondersteuning verder uitgewerkt worden.

Het Mistral-gebeuren heeft wel toegelaten om de bestaande geodata-infrastructuur bij te werken en performanter te onsluiten. Alle onderzoeksgelateerde ruimtelijke informatie wordt nu opgeslagen in een DB2-geodatabank. De huidige infrastructuur laat toe om rechtstreeks te koppelen naar andere geodatabanken zoals bvb de Mercatordatabank.

Voor de visualisatie van de OVAM- gisdata tov andere milieu gerelateerde lagen, zoals de hydrografische atlas, de bodemkaart, landbouwpercelen ed. werd in de loop van 2008 besloten om mee aan te sluiten met het gebruik van de Mercator-databank. Tot op heden wordt slechts een filebased replica van de Mercator2-databank gebruikt. Deze databank vormt de aanzet van een milieu geodatainfrastructuur (Mercator GDI) waarbinnen elke milieu-entiteit zijn beschikbaar gestelde gegevens kan beheren en bijwerken. De uitbouw van de Mercator GDI is complementair aan de uiteindelijke uitbouw van een GDI-Vlaanderen.

1.5 Administratieve controle bodemonderzoeken

Tijdens de administratieve controle wordt een bodemonderzoek gecontroleerd op zijn administratieve volledigheid en correctheid. Dit omvat zowel de controle van de aangeboden documenten alsook de digitale (ruimtelijke) gegevens. De organisatie van deze taken werd verder geoptimaliseerd zodat de bodemonderzoeken nog sneller aan de milieutechnische dossierhouder kunnen worden bezorgd.

2 Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen

Het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming stelt dat alle bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten alsook de opvolging van de bodemsaneringswerken dienen te gebeuren door of onder toezicht van een erkend bodemsaneringsdeskundige. De erkenning als bodemsaneringsdeskundige geldt vanaf 1 juni 2008 voor onbepaalde duur, voor zover ze niet wordt geschorst of opgeheven.

Eind 2008 waren er in totaal 77 erkende bodemsaneringsdeskundigen, 18 EBSD van type 1 en 59 EBSD van type 2. In de loop van het jaar 2008 werden 5 nieuwe erkenningen verleend, 18 bestaande erkenningen vernieuwd en 6 bestaande erkenningen opgeheven. Er werd 1 bodemsaneringsdeskundige geschorst.

Van de nieuwe/hernieuwde erkenningen zijn er momenteel 9 erkenningen voor onbepaalde duur uitgereikt.

De evaluatie met betrekking tot de kennis en expertise noodzakelijk bij het uitvoeren van grondwatermodellering en de interpretatie van de resultaten die bekomen worden aan de hand van uitgevoerde modelstudies gebeurt vanaf 1 januari 2006 op een andere manier.

De OVAM afdeling bodembeheer organiseerde in 2008 een schriftelijke evaluatie grondwatermodelleringsoefening. De evaluaties bestonden uit het toetsen van de kennis van hydrogeologie en grondwatermodellering aan de hand van algemene vragen.

Eind 2008 heeft de OVAM 64 gekwalificeerde personen goed bevonden met de nodige ervaring om de grondwatermodellen te hanteren en de resultaten ervan te interpreteren.

Kwaliteitshandboek voor erkende bodemsaneringsdeskundigen

Om de doelstellingen van het Bodemdecreet en zijn uitvoeringsbesluit (VLAREBO) te verwezenlijken is het van belang dat onderzoeksverrichtingen in het kader hiervan op kwaliteitsvolle wijze uitgevoerd worden. De eindverantwoordelijkheid op vlak van kwaliteit ligt hier bij de eBSD. Door de verplichting tot het opstellen van een kwaliteitshandboek voor de erkende bodemsaneringsdeskundigen op te nemen in de VLAREBO komt een betrouwbare evaluatietool ter beschikking van de OVAM.

De invulling die de OVAM aan het kwaliteitshandboek wenst te geven is er een waarbij het is uitgewerkt op basis van een multi-disciplinaire en afdelingsoverstijgende aanpak. In het VLAREBO wordt evenwel geen concrete invulling gegeven aan de inhoud van het kwaliteitshandboek. Om het opstellen van dit kwaliteitshandboek te stroomlijnen heeft de OVAM een werkdocument samengesteld. Dit werkdocument heeft als titel: "Handleiding voor het opstellen van een kwaliteitshandboek voor bodemsaneringsdeskundigen". Deze handleiding bestaat uit een theoretische toelichting van wat verwacht wordt. Tevens wordt als bijlage aan dit document een uitgewerkt voorbeeld van de achterliggende systematiek toegevoegd.

Terreincontroles: opvolging onderzoeksverrichtingen eBSD

Het Bodemdecreet voorziet de mogelijkheid dat de OVAM de onderzoeksverrichtingen die de erkende bodemsaneringdeskundige in het kader van het Bodemdecreet op terrein uitvoert controleert. In de tweede helft van 2008 werd een eerste opvolgingscampagne uitgewerkt met als doel een duidelijk en representatief beeld te vormen van de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeksverrichtingen. Om alle erkende bodemsaneringsdeskundigen hiervan tijdig in te lichten is in augustus 2008 de nodige communicatie verstuurd. De planningsgegevens werden opgevraagd vanaf eind september en dit tot midden november 2008. Bij de selectie van de op te

volgen onderzoeksverrichtingen werd rekening gehouden met zowel het type onderzoek, de voorziene onderzoeksverrichtingen (incl. boortechneik) als de geologische setting.

In het kader van deze opvolgingscampagne zijn in hoofdzaak onderzoeksverrichtingen naar aanleiding van een oriënterend bodemonderzoek, beschrijvend bodemonderzoek, grondverzet en schadegevallen weerhouden. In eerste instantie is de uitvoering van boringen en het plaatsen van peilputten op terrein opgevolgd. Tevens is gekeken naar het gebruik van persoonlijk beschermingsmiddelen en, de staat en het gebruik van het aanwezige boormateriaal.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de opgevolgde boorploegen goed tot zéér goed uitgerust zijn. In de meeste gevallen wordt de uitvoering van het terreinwerk geheel of gedeeltelijk opgevolgd door de projectleider. De selectie van het aan te wenden boormateriaal gebeurt in de meeste gevallen op een goede manier. De registratie van de op terrein verzamelde gegevens gebeurt in de meeste gevallen digitaal. Bij het uitvoeren van boringen en het nemen van bodemmonsters zijn echter ook tekortkomingen zoals het reinigen van boormateriaal, het gebruik maken van persoonlijke beschermingsmiddelen, de onvolledige codering van de recipiënten en het plaatsen van peilputten vastgesteld.

Per opgevolgde deskundige is een verslag opgesteld. Dit verslag werd overgemaakt aan de erkende bodemsaneringsdeskundige in kwestie alsook aan de onderaanneming (indien van toepassing). Op basis van de evaluatie van de waarnemingen op terrein zal bijsturing en ondersteuning aan de sector en de individuele deskundigen gegeven worden.

3 Bodemonderzoeken

3.1 Algemeen

Naar aanleiding van het overdragen van een risicoground of het stopzetten van een risico-activiteit dient steeds een oriënterend bodemonderzoek te worden uitgevoerd en bezorgd aan de OVAM. Tevens geldt een periodieke verplichting voor de uitvoering van dit onderzoek bij bepaalde risico-activiteiten.

Indien uit het oriënterend bodemonderzoek ernstige aanwijzingen blijken voor een verontreiniging van de bodem en/of het grondwater dan kan de OVAM aanmanen tot het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek. Enkel indien de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet of onvolledig nakomt of indien de saneringsplichtige zich kan vrijstellen, gaat de OVAM over tot een ambtshalve optreden.

In onderstaande tabel wordt een beknopt overzicht gegeven van het aantal bodemonderzoeken die in 2008 werden ontvangen en verwerkt. Ter vergelijking werden eveneens de gegevens voor de vorige drie jaren opgenomen

Tabel: Overzicht bodemonderzoeken

	2005	2006	2007	2008
Oriënterend bodemonderzoek	4120	3792	3714	3763
Oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek	/	/	/	43
Aanmaningen	927	763	615	557
Beschrijvend bodemonderzoek	999	913	816	672
Aanmaning tot project	491	449	372	294

3.2 Implementatie nieuwe regelgeving

Op 1 juni 2008 werd het nieuw regelgevend kader voor de bodemsanering van kracht. Dit gebeurde via het Bodemdecreet en een nieuw Vlarebo. In het voorjaar van 2008 had de OVAM reeds de standaardprocedures afgerond. Zowel via toelichtingen voor de bodemsaneringsdeskundigen en verspreiding van de procedures via de website werden de betrokken partijen voorbereid op de wijziging van de regelgeving per 1 juni 2008.

Binnen de OVAM werd een structuur opgericht die de interpretatie- en implementatievragen rond het Bodemdecreet en het Vlarebo beantwoord. Reeds in het voorjaar van 2008 werd Delphi als basisstructuur voor de interpretatie en aanvulling van de nieuwe regelgeving 'Bodem' op poten gezet. Op die manier wordt de nieuwe regelgeving vertaald naar de operationele werking binnen de afdeling Bodembeheer en de afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen. De vertaling wordt mede uitgetekend in overleg met de juridische dienst van de OVAM. Dit Delphi-overleg inventariseert ook de knelpunten en reikt oplossingen aan voor de verdere beleidsmatige invulling.

Op basis hiervan werd eind 2008 een lijst opgemaakt van nog niet-geïmplementeerde aspecten en knelpunten uit de nieuwe regelgeving. Een voorzet van oplossingsrichtingen werd ontwikkeld en dit zowel voor het Bodemdecreet als Vlarebo. Dit resulteerde in de wijziging van het Bodemdecreet door het Verzameldecreet. Dit decreet werd op 12 december 2008 bekrachtigd en trad in werking op 14 februari 2009.

3.3 Bedrijfsspecifieke overeenkomsten

De OVAM had zich voor 2008 tot doel gesteld om verdere stappen te ondernemen om een bedrijfsspecifieke overeenkomst te sluiten met partijen die in 2007 werden geselecteerd. De OVAM heeft deze doelstelling ruimschoots gehaald. Zo werd eind 2008 de jarenlange samenwerking tussen De Lijn en de OVAM bekrachtigd met het ondertekenen van een bedrijfsspecifieke overeenkomst.

Daarnaast had de OVAM overleg met verschillende partijen in de banksector, de Broeders van Liefde en met Colruyt. Eén bank en de Broeders van Liefde zijn heel geïnteresseerd in het sluiten van een overeenkomst en zijn gestart met een inventarisatie van hun gronden die hiervoor in aanmerking komen. Met Defensie werd onderhandeld over een bedrijfsspecifieke overeenkomst die kadert in een ruimere milieu-overeenkomst; er werd een ontwerp opgesteld. Ook werd samen met Eandis een ontwerp tot bedrijfsspecifieke overeenkomst opgesteld voor de sanering van de gasfabrieksterreinen. De gesprekken hierover zullen worden verdergezet in 2009.

3.4 Versnelde overdrachten – toepassing van artikel 48/164 van het Bodemdecreet

In bepaalde gevallen dient een overdracht hoogdringend plaats te vinden omwille van socio-economische redenen. In die gevallen kan niet altijd aan de overdrachtsbepalingen van het Bodem(sanering)decreet worden voldaan voor dat de overdracht dient plaats te vinden. Via toepassing van artikel 48 van het bodemsaneringsdecreet, momenteel artikel 164 van het Bodemdecreet, kunnen afwijkingen op o.a. de overdrachtsbepalingen worden toegestaan. Artikel 164 van het bodemdecreet, stelt namelijk dat 'In verband met de toepassing van de bepalingen van artikelen 9 tot en met 135 en artikel 160 kan de Vlaamse Regering alle schikkingen, voorstellen tot concordaat inbegrepen, aannemen, dadingen sluiten, schuldvorderingen en zekerheden overdragen, derden in haar rechten subrogeren, van verhaal afzien, afwijkingen toestaan en overeenkomsten sluiten'. In het geval van aanvragen tot toepassing van artikel 48 of 164 van het Bodem(sanering)decreet in het kader van hoogdringende overdrachten kan de Minister van Leefmilieu, gedelegeerd door de Vlaamse Regering, een Ministerieel Besluit nemen waarin gesteld wordt dat de overdracht kan plaatsvinden zonder dat aan de overdrachtsbepalingen wordt voldaan op voorwaarde dat een verbintenis tot uitvoeren van oriënterend en/of beschrijvend bodemonderzoeken en de eventuele bodemsanering en nazorg wordt aangegaan en een financiële zekerheid ter waarborg van deze verbintenis wordt gesteld.

Waar artikel 48 van het bodemsaneringsdecreet voornamelijk werd toegepast in geval van een hoogdringende overdracht, voorziet artikel 164 van het Bodemdecreet tevens de mogelijkheid tot afwijking op andere artikels van het Bodemdecreet dan louter de overdrachtsartikelen. Zo is het o.a. mogelijk een afwijking te vragen voor de verplichtingen die er bestaan in geval van stopzetting van risicoactiviteiten of in geval van onteigeningen.

In de loop van 2008 werden 5 respectievelijk 11 aanvragen tot toepassing van artikel 48 van het bodemsaneringsdecreet respectievelijk artikel 164 van het Bodemdecreet positief beoordeeld. De meeste aanvragen hadden betrekking op een afwijking van de overdrachtsbepalingen (art. 37 e.v. van het bodemsaneringsdecreet of art. 102 e.v. het Bodemdecreet). Eén van deze aanvragen had betrekking op een afwijking in het kader van artikel 101 van het Bodemdecreet maw op de verplichting tot het aanvragen van bodemattesten in het geval van een overdracht.

Vier aanvragen bleken uiteindelijk, mits de nodige inspanningen van de bodemsaneringsdeskundige, de betrokken partijen en de dossierhouder bij de OVAM, zonder voorwerp. Deze overdrachten konden via de klassieke overdrachtsbepalingen van het bodem(sanerings)decreet worden afgerond.

Twee aanvragen tot toepassing van artikel 48 van het Bodemsaneringsdecreet werden uiteindelijk niet toegestaan.

De OVAM merkt op dat er, zeker omwille van de verplichting tot het betalen van retributie voor de behandeling van een aanvraag tot toepassing van artikel 164 van het Bodemdecreet, door de mogelijke aanvragers voor het indienen van hun aanvraag een toetsing van de kans op slagen van hun aanvraag gebeurt bij de OVAM.

4 Vrijwillige en verplichte bodemsaneringen

4.1 Bodemsaneringsprojecten

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat er moet gesaneerd worden zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten laten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen kunnen er maatregelen van bewaking en controle worden opgelegd.

Sinds juni 2008 bestaat ook de mogelijkheid om te werken met beperkte BSP's. Via een beperkt BSP kunnen werken worden vergund en uitgevoerd met een beperkte impact op het milieu en waarvan de uitvoering minder dan 180 dagen in beslag neemt.

4.2 Analyse van de cijfers

Tussen 1997 en eind 2008 werden er 4460 bodemsaneringsprojectrapporten ingediend ter evaluatie. Deze hadden betrekking op 3482 gronden. In deze periode werden er 1108 eindverklaringen afgeleverd. Dit brengt het aantal bodemsaneringsprojecten waarvoor de saneringsprocedure lopende is op 2374.

In 2008 werden 452 rapporten ter evaluatie ingediend. Hiervan waren er 53 beperkte BSP's. Terwijl de klassieke BSP's binnen de 14 dagen op volledigheid en ontvankelijkheid dienen beoordeeld te worden, dient dit voor de beperkte BSP's niet te gebeuren. Hier wordt een conformiteitsattest afgeleverd na 30 dagen, bij de klassieke BSP's na 90 dagen. Van deze 452 projecten waren er 303 op een volledig nieuwe locatie. In de overige dossiers waren al andere bodemsaneringsprojecten lopende.

In 2008 werden op 342 locaties de bodemsaneringswerken opgestart.

Dit jaar werden 233 eindverklaringen afgeleverd.

Vermits het aantal eindverklaringen het aantal ingediende dossiers nog niet overstijgt, blijft het aantal dossiers waarvoor de saneringsprocedure lopende is, stijgen.

Tabel: Overzicht bodemsaneringsprojecten

Bodemsanerings- projecten	<1997	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Te evalueren projecten</i>	16	74	162	287	302	399	496	600	513	500	579	532	452
<i>Nieuwe dossiers</i>		70	122	218	221	310	377	424	361	379	357	340	303
<i>Aanvullingen en/of wijzigingen</i>		15	32	66	61	58	76	93	60	47	34	50	30
<i>Conformiteitsattesten</i>		47	7	166	212	292	315	426	369	367	423	411	397
<i>In uitvoering (werken/nazorg)</i>		20	55	70	106	163	177	327	306	279	340	361	342
<i>Eindverklaringen</i>		7	9	17	22	28	52	51	87	160	185	257	233

4.3 Kostprijsraming bodemsaneringswerken

Voor de bodemsaneringsprojecten waarvan OVAM in 2008 een conformiteitsattest afleverde, wordt de kostprijs geraamd op circa 100 miljoen Euro.

Het totale geraamde bedrag voor de periode 1997-2008 bedraagt circa 1,15 miljard Euro.

5 Financiële zekerheden

In 2008 werden in het kader van een overdracht 137 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering aangegaan. Om verbintenissen te garanderen, moet de saneringsplichtige financiële zekerheden stellen. Dit gebeurde in 2008 voor een totaalbedrag van bijna 44 miljoen euro. Van deze financiële zekerheden kadert 37 % binnen de procedure van artikel 164. Van de 137 verbintenissen zijn er 20 verbintenisdossiers waar Bofas de bodemsaneringswerken zal uitvoeren.

In vergelijking met 2007 daalde het aantal aangegane verbintenissen met 29 %. Het bedrag aan nieuwe financiële zekerheden nam af met 28 %.

Momenteel heeft de OVAM 958 eenzijdige verbintenissen tot bodemsanering in beheer waarbij voor ruim 528 miljoen euro aan financiële zekerheden werden gesteld.

Daar de looptijd van meer en meer zekerheden afloopt, verschuift de klemtoon van het behandelen van nieuwe verbintenissen en financiële zekerheden naar de opvolging van de aangegane engagementen. Er werden 136 verbintenisdossiers beëindigd. In heel wat dossiers werd het bedrag van de financiële zekerheden verminderd. Daarnaast werd de looptijd van 140 financiële zekerheden verlengd.

6 Ambtshalve bodemsaneringen

6.1 Situering van ambtshalve acties in het OVAM-takenpakket

Door de invoering van het bodemsaneringsdecreet in 1995 werd een belangrijk kader geschapen waarbinnen de bodemsanering in Vlaanderen diende aangepakt te worden. De definiëring van het begrip saneringsplichtige leidde ertoe dat heel wat exploitanten of eigenaars dienden over te gaan tot saneringswerken. Indien zogenaamde onschuld werd verleend dan kwam het dossier in het pakket van de OVAM terecht voor ambtshalve uitvoering. Daarnaast werd de opdrachtenlijst van de OVAM nog aangevuld met dossiers waarin dadingen werden afgesloten of waar betrokkenen ingebreke gesteld werden. Jaarlijks worden ongeveer een honderdtal nieuwe dossiers opgestart. Anno 2008 zijn er een tachtigtal werven waar een ambtshalve sanering in uitvoering is. Hierin zijn de grootschalige projecten zoals de sanering van de asbestcementdraailingen (ruim 400 percelen) en zinkassen (ruim 200 percelen) niet inbegrepen.

Jaarlijks komen meer en meer dossiers in de fase van bodemsaneringsproject en –werken. Met gelijkblijvende personele middelen zocht OVAM naar een methode om de te leveren inspanning voor bodemonderzoeken te beperken. Zo werd een proefproject opgestart om bij dossiers met beperkte bodemverontreiniging de organisatie van de onderzoeken en de communicatie naar de bewoners meer in handen van een erkend bodemsaneringsdeskundige te leggen. Dit project wordt nog verder uitgebouwd in 2009.

Tabel: Evolutie ambtshalve uitvoering ingevolge de lijst van art. 46/157

Ambtshalve tussenkomsten	2006	2007	2008
Nieuwe dossiers	52	85	94
Beschrijvend Bodemonderzoek	241	147	140
Bodem-Saneringsprojecten	70	78	103
Bodemsaneringswerken	39	45	86
Nazorg	9	10	13
Totaal	411	365	436

Budgettaire regeling

De diverse fasen van de ambtshalve saneringen worden uitgevoerd binnen de kredieten die hiervoor in de begroting 2008 werden vastgelegd, hierbij ook rekening houdend met de personele middelen.

In de begroting 2008 werden volgende middelen voorzien voor de uitvoering van de door OVAM uit te voeren ambtshalve opdrachten:

Budgettair artikel 73.412.000: € 20.173.000 vastleggingskrediet voorzien voor investeringen.

Budgettair artikel 12.340.02: € 1.094.000 vastleggingskrediet voorzien voor onderzoeken.

Budgettair artikel 73.410.00: € 2.000.000 vastleggingskrediet voorzien voor afvalstoffenverwijderingen.

Budgettair artikel 73.412. 01: € 2.300.000 vastleggingskrediet voorzien voor Umicore dossiers.

Verder werd een bijkomende budgettaire ruimte voorzien van € 10.000.000 vanuit het FFEU-fonds.

De toekenning van deze extra FFEU middelen maakt het mogelijk dat de saneringen van Carcoke (€ 4 miljoen) en Balmatt (€ 6 miljoen) versneld konden worden.

6.2 Integratie : een alternatieve aanpak van ambtshalve bodemsaneringen

De ervaringen van de afgelopen jaren hebben aanleiding gegeven tot nieuwe inzichten en een alternatieve aanpak van de ambtshalve bodemsaneringsdossiers. Het spreekt voor zich dat de OVAM geen apart decretaal kader heeft waarbinnen zij haar saneringsdossiers dient te behandelen.

Net zoals de saneringsplichtigen is de OVAM ook gebonden aan de decretale procedure die een gefaseerde aanpak voorziet. De wijziging in het beleid is voornamelijk gericht op het realiseren van meerwaarden bovenop de verbetering van de bodemkwaliteit. Dit wordt omschreven als geïntegreerd saneren.

Principe : communicatie en tijdsplanning

Deze integratie slaat meestal op een koppeling tussen de bodemsaneringswerken en het realiseren van een herontwikkeling. De OVAM stelt in vele gevallen vast dat de terreinen waarop een ambtshalve bodemsanering dient uitgevoerd te worden, ook het voorwerp uitmaken van een verkoop waarbij de nieuwe eigenaar een nieuwe ontwikkeling beoogt. Vaak gaat het over oude industriële sites waarop gebouwen aanwezig zijn die niet meer beantwoorden aan de actuele behoeften; hetzij inzake ruimtegebruik, hetzij inzake functioneel gebruik. Dit vernieuwingsproces biedt een aantal opportuniteiten bij de geplande bodemsanering maar evenzeer vormt het knelpunten of bedreigingen binnen het bodemsaneringsproces.

Opsporen van win-win-situaties in een vroeg stadium

Een belangrijk aspect in dit verhaal is de detectie van de mogelijkheden (en moeilijkheden) in een vroeg stadium. In de praktijk zal de OVAM van bij de opstart van het beschrijvend odemonderzoek nagaan in hoeverre haar saneringsacties passen binnen de voorgenomen terreinontwikkeling. Deze vroege communicatie is noodzakelijk om de acties op mekaar af te stemmen. Meestal is er een tijdsvenster waarbinnen beide projecten tot een optimaal resultaat leiden. Deze timing verwaarlozen geeft enkel aanleiding tot uitvoeringsproblemen en gemiste kansen. Aan de hand van onderstaande concrete gevallen tonen we aan welke meerwaarden en optimalisaties voor beide partijen kunnen gevonden worden.

Oostende AZ DAMIAAN

Op de terreinen van het AZ Damiaan, te Oostende, is een ernstige bodem- en grondwaterverontreiniging aanwezig. De verontreiniging bestaat uit PAK's, minerale olie, vluchtige aromaten en/of fenol. Op het terrein worden in opdracht van de vzw AZ Damiaan werken uitgevoerd in het kader van de uitbreidings- en verbouwingswerken aan het ziekenhuis. Gelijktijdig met deze werken worden de ambtshalve bodemsaneringswerken in opdracht van de OVAM uitgevoerd.

Deze manier van werken illustreert de huidige aanpak van het uitvoeren van saneringen door de afdeling Interventie Verwijderingen en Saneringen van de OVAM. Door het samenwerken met een private partner creëren we een win-win situatie. De vzw AZ Damiaan realiseert de bouwput voor de uitbreiding en verbouwing van het ziekenhuis en gelijktijdig realiseert de OVAM de bodem- en grondwatersanering, waaronder de bemaling van de bouwput gekoppeld aan de waterzuivering.

De werken voor de uitbreiding en verbouwing van het ziekenhuis zijn met de uitgraving van de verontreinigde grond gestart in juni 2008 en lopen tot mei 2009. Daarna volgt nog een bijkomende grondwatersanering. Voor het uitschrijven van de aanbestedingsopdrachten werden de werken van beide partijen op elkaar afgestemd. Dit leidt tot een sluitend geheel en een efficiënte uitvoering op het terrein.

In 2008 gemaakte kosten: 5.015.000 euro, incl BTW, waarvan 1.270.000 euro terugbetaald door AZ Damiaan

Hasselt voormalige gasfabriek –samenwerking met Stad Hasselt

De Stad Hasselt is eigenaar van het verontreinigde bedrijfsterrein van de voormalige gasfabriek. Het stadsbestuur wil het terrein herontwikkelen als ondergrondse parkeergarage met daarboven een winkelcomplex.

De OVAM voerde de ambtshalve sanering uit. In overleg met de stad Hasselt als eigenaar werd gekozen voor bronverwijdering (ontgraving) in plaats van een langdurige grondwatersanering.

Op deze wijze konden ook de fundamenteën verwijderd worden. Het terrein is klaar voor herontwikkeling. De kostprijs bedroeg 670 000 €.

Dergelijke geïntegreerde bodemsaneringswerken werden ook uitgevoerd te Gent (terreinen nieuw voetbalstadium), te Oudenaarde (nieuw woningscomplex) en te Turnhout (eveneens een nieuw woningcomplex). Op twee andere locaties te Gent, één locatie te Niel en één te Wemmel werd bij particulieren de bodemsanering uitgevoerd in samenspraak met en met minimale hinder voor de bewoners.

Ook de sanering van onderbenutte bedrijfsterreinen kreeg prioriteit. Bij de brownfield Willebroek-Noord werden zowel omvangrijke bodemonderzoeken afgerond (Stenofor) als afspraken gemaakt met de projectontwikkelaar voor verdere samenwerking. Te Dendermonde werd via voorzorgsmaatregelen aangevangen met de sanering van een voormalig brandstofdepot in faling.

6.3 Innovatie

Bij de ambtshalve tussenkomsten wordt gebruik gemaakt van de innovaties op het gebied van sanerings- en onderzoekstechniek en werforganisatie. Wij lichten dit toe aan de hand van het Carcoke-dossier.

In 2008 werden beslissende stappen gezet om, na de sanering boven maaiveld vorige jaren, nu ook er onder aan te pakken. voor circa 20 mio euro werden werken in uitvoering gebracht en besteld.

Er werd ook gebruik gemaakt van innovatieve seismische en geoelektrische onderzoekstechnieken en innovatieve saneringstechnieken zoals thermische desorptie.

Hiermee saneerde de OVAM in 2008, zowat 200.000 ton vervuilde grond.

Verder is de organisatie van de werven er op gericht om transporten te vermijden en een gesloten materiaalbeleid te bewerkstelligen. Dit gesloten materiaalbeleid vertaalt zich ook naar afvalstoffen toe: zowat 100.000 ton werd terug herbruikt, na reiniging, als steenpuin op de site of als nieuwe vuurvaste steen buiten de site.

6.4 Grootschalige projecten

Ook bij complexe en grootschalige dossiers worden er samenwerkingsverbanden gemaakt. Hierbij treedt OVAM (afdeling IVS) als uitvoerder-coördinator op.

Verwijdering zinkassen bij particulieren

In kader van de convenant met Umicore en het Actieplan Cadmium worden als voorzorgsmaatregel de zinkassen verwijderd op particuliere terreinen in woongebied in de gemeenten Lommel, Balen, Overpelt, Neerpelt en Mol-Wezel en Mol-Rauw.

Na een aanmeldingsfase en inventarisatiefase zal gestart worden met deze afgraving. De inventarisatie in Lommel is reeds afgelopen, en de afgraving van de zinkassen kan starten in de zomer van 2009. De andere gemeenten volgen hierna.

Ook scholen waren een specifieke doelgroep. Van de tot nu toe 6 geïnventariseerde schoolterreinen in Lommel en omgeving, werden er 5 aangepakt in 2008. In de zomervakantie van 2009 zal een volgend schoolterrein afgegraven worden, rekening houdend met de herinrichting van de speelplaats."

Bankloop

De bodemsaneringswerken werden in 2008 afgerond. De saneringsberging werd, na stabiliteitstesten, afgewerkt. Meer dan 30.000 kubieke meter vervuilde grond werd afgegraven en opgeslagen op de daartoe ingerichte 1,4 ha grote stortplaats op de terreinen van Umicore. De terreinen werden heringericht.

Bijzonder was dat de gronden naast de non-ferro metalen ook het radioactieve radium bevatten.

Bij de ontgraving ging hierdoor bijzonder veel aandacht naar de veiligheid en gezondheid van de betrokkenen en omwonenden.

De sanering gebeurde in samenspraak met het FANC . Zowel een veiligheidscoördinator als een stralingsdeskundige volgden de werken op. Door meerhoeveelheden liep de kostprijs uiteindelijk op tot 5 miljoen Euro.

Asbestdraalingen

Ook de sanering van de asbestcementdraalingen werd afgerond in het voorjaar van 2008. Er werden 461 particuliere terreinen gesaneerd voor een totale kostprijs van 4,2 miljoen Euro. Eternit nv, als één van de historische producenten van asbestcement in de regio, leverde vrijwillig een substantiële financiële bijdrage van 0,9 miljoen Euro.

De sanering gebeurde onder permanent toezicht van een erkend bodemsaneringsdeskundige. Een veiligheidscoördinator zag erop toe dat de nodige veiligheidsmaatregelen tijdens de uitvoering en het transport werden gerespecteerd. Op representatieve momenten van de werken werden er door een gespecialiseerd laboratorium, luchtmetingen ter detectie van asbestvezels uitgevoerd. Er werden geen asbestvezels aangetroffen in de controlemetingen.

Na de uitvoering van de werken werd een enquête gehouden bij de bewoners waar de OVAM optrad. Hieruit bleek dat zo goed als alle reacties positief waren.

Tevens bleek dat niet alle percelen waar asbestcementdraalingen werden aangetroffen, waren aangemeld. Ook op gemeentelijke terreinen stelt zich dit probleem. In 2008 werd de aanzet gegeven tot een hernieuwd project. De regio werd uitgebreid van 9 tot 27 gemeentes en ook gemeentelijke eigendommen en wegenis komen in aanmerking voor tussenkomst. Er werd een ruime informatiecampagne in samenwerking met de betrokken gemeentebesturen gevoerd. Op diverse bewonersvergaderingen werd toelichting verschaft over de 2de fase van het project asbestcementdraalingen.

6.5 Schadegevallen

Met het nieuwe bodemdecreet werd een nieuwe regeling van kracht waarmee de OVAM nog beter kan inspelen op directe oplossingen, dichtbij de burger. Naast de OVAM werd ook het lokale niveau bevoegd voor de partikuliere schade. De ovam ontwikkelde ondersteunende software om ondermeer risico's bij schadegevallen te beoordelen.

6.6 Ambtshalve afvalverwijdering

In de gevallen waar afval werd achtergelaten ondersteunt de OVAM maximaal de betrokken gemeenten. Indien de gemeente zelf optreedt, is een subsidie mogelijk tussen 50% en 100 % . De mogelijkheden hiertoe zijn binnen de samenwerkingsovereenkomst verruimd.

Vier gemeentes werden gesensibiliseerd via het de samenwerkingsovereenkomst, die zelf instonden voor de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen zoals verven, thinners, labochemicaliën en oliën.

In opdracht van OVAM gebeurden er afvalverwijderingen te Mol, Leuven, Sint-Truiden en Tielt.

In het najaar ging OVAM over tot de ambtshalve verwijdering van afvalstoffen op de terreinen van het failliete Servi-Lab te Tielt. Het bedrijf, dat onder curatele staat, stelde dat het niet over de nodige middelen of know-how beschikt om aan zijn verplichtingen in het kader van het afvalstoffendecreet te voldoen. Wegens de veiligheidsrisico's zorgde OVAM voor een snel optreden. Tijdens de eerste fase heeft de OVAM de meest schadelijke producten verwijderd

totdat een veilige "stand still" situatie werd bekomen. Hierbij werd reeds 104,36 T aan laboafval en alkalische en zure producten verwijderd, dit terwijl bij voorgaande inventarisatie slechts sprake was van 50 T aan chemicaliën. DOVO diende te worden ingeschakeld voor de verwijdering van de meest explosieve producten. De verwijdering van de minder gevaarlijke producten is voorzien in het voorjaar van 2009.

In 2008 gemaakte kosten voor afvalverwijdering te Tielt: 356.736,74 euro, incl BTW

7 Strategische projecten

7.1 Alternatieve financiering bodemsanering

7.1.1 Interregionale samenwerking

BOFAS

De oprichting van BOFAS vzw (Bodemsaneringsfonds voor tankstations) op 26 maart 2004 was het startsein voor de alternatieve financiering van de sanering van benzinstations in België. In de twee daaropvolgende jaren werden voor Vlaanderen 1741 aanvragen tot tussenkomst door BOFAS ontvankelijk verklaard.

Midden september 2007 werd de wijziging aan het samenwerkingsakkoord een feit waardoor alle tankstations, inclusief de tankstations waarvan de exploitatie werd stopgezet vóór 1 januari 1993, tot 20 maart 2008 de mogelijkheid kregen een aanvraag tot tussenkomst in te dienen bij BOFAS. Voor Vlaanderen werden circa 800 nieuwe aanvragen voor tussenkomst ingediend bij BOFAS.

De OVAM werkt nauw en constructief samen met BOFAS vzw om alle dossiers rond te krijgen. In 2008 heeft BOFAS 84 bodemsaneringswerken opgestart. In 129 andere dossiers werden de eerder opgestarte werken verder gezet. Negentien dossiers werden afgerond waarvoor de OVAM een eindverklaring heeft afgeleverd. Tevens werden 91 bodemsaneringsprojecten ingediend en conform verklaard door de OVAM.

Voor tankstations die een aanvraag tot sluiting hebben ingediend laat BOFAS de bodemsanering uitvoeren en financieren. Indien de uitbater zijn tankstation verder wenst uit te baten, dan geeft BOFAS advies en worden de kosten voor de uitvoering van de bodemsanering (gedeeltelijk) terugbetaald tot een maximumbedrag van 62.000 EUR. Voor bodemsaneringswerken die gestart zijn na 1 januari 2000 en ten laatste op 26 september 2004 is er een overgangsregel, waarbij de aanvrager de bodemsanering zelf uitvoert en nadien (een deel van) de kosten recupereert.

De belangrijkste veranderingen volgens het gewijzigd samenwerkingsakkoord zijn :

- de criteria voor personen die in aanmerking komen om een aanvraag in te dienen worden duidelijker omschreven en versoepeld;
- de hypotheek, die volgens het oorspronkelijke samenwerkingsakkoord moest gevestigd worden om de verbintenis met BOFAS te garanderen dat er gedurende een periode van 15 jaar na de sluiting van het tankstation geen nieuw tankstation wordt uitgebaat, is vervangen door een andere garantie; de vergunningverlenende overheid zal een milieuvergunning voor de uitbating van een tankstation weigeren indien blijkt dat voor het desbetreffend terrein een aanvraag tot tussenkomst in het kader van sluiting bij BOFAS werd ingediend;
- een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd door een saneringsplichtige die de exploitatie van het tankstation verderzet, moet – zoals dat reeds het geval was voor een bodemsaneringsproject - ter goedkeuring voorgelegd worden aan BOFAS;
- de aanvragen voor tussenkomst bij saneringen bij wijze van overgangsmaatregel zijn versoepeld; indien de bodemsaneringswerken werden aangevat vóór 2000, kunnen alle kosten voor de bodemsaneringswerken die uitgevoerd zijn vanaf 1 januari 2000 ook in aanmerking komen voor terugbetaling, voor zover deze werken werden uitgevoerd in het kader van een conformverklaard bodemsaneringsproject.

Het Premaz-project

Een ander voorbeeld van een alternatief instrument voor financiering is het solidariseren van kosten die verbonden zijn aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover onderhandelen we met de stookoliesector. De aanzet voor de discussie gaven we met het Premaz project. Het eindrapport van dit project is beschikbaar op www.premaz.be.

In 2000 sloot de Vlaamse overheid een milieubeleidsovereenkomst af met de sector. De sector engageert zich om instrumenten uit te werken voor financiering van de milieurisico's. In 2004 werd een overleg tussen de gewesten opgestart om de procedures voor sanering van bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks op elkaar af te stemmen.

Begin 2005 zijn er in het kader van de oprichting van het 'fonds gasolietanks verwarming gebouwen' besprekingen opgestart tussen de federale en gewestelijke overheden en de petroleumsector. Op 20 mei 2005 hebben de 3 gewestregeringen en de federale regering een protocol ondertekend dat de krachtlijnen en de werkwijze bepaald voor de oprichting van een fonds voor een tussenkomst in de financiële lasten ingevolge een bodemverontreiniging veroorzaakt door gasolietanks voor verwarming.

Midden 2005 zijn de onderhandelingen echter op politiek vlak afgesprongen, zodat eind 2005 deze piste die op het einde van deze onderhandelingen had moeten leiden tot een Samenwerkingsakkoord tussen de hierboven genoemde partijen in een impasse verkeerd.

In 2006 zijn er verdere onderhandelingen opgestart, maar deze hebben nog steeds niet geleid tot een politiek akkoord rond de verdere invulling van het protocol en het tekenen van een samenwerkingsakkoord. Voornamelijk wordt de piste via een samenwerkingsakkoord niet verlaten.

Het voorzien van een interfederaal stookoliefonds is medio 2008 weerhouden binnen 'de lente van het Leefmilieu'. Vanaf de tweede helft van 2008 verlopen de onderhandelingen volgens de gemaakte afspraken onder initiatief van federaal minister Magnette.

7.1.2 Sectorale samenwerkingsfondsen in Vlaanderen, evolutie bodemsaneringsorganisaties

Vlabotex

Op 14 september 2007 is Vlabotex vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector.

Een dergelijke bodemsaneringsorganisatie neemt in de eerste plaats de verplichting tot het opstellen van het individueel bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP) - dat elke exploitant van een droogkuis moet laten opstellen - over van de exploitant mits deze hiervoor een overeenkomst sluit met Vlabotex vzw. Voor al diegene die aansluiten stelt Vlabotex vzw een sectoraal BPBP op.

Daarnaast moet Vlabotex vzw ook de nodige aandacht besteden aan het voorkomen van bodemverontreiniging (preventie) en het beheersen van de reeds aanwezige verontreiniging binnen de droogkuissector en is ze tevens verplicht om het onderzoek naar innovatieve saneringsmethodes te stimuleren en op te volgen.

Indien bodemverontreiniging aanwezig is, kan een saneringsplichtige een overeenkomst sluiten met Vlabotex vzw voor de uitvoering van het beschrijvend bodemonderzoek en de eventuele bodemsanering. Hiermee wordt een solidarisering binnen de aangeduide sector beoogd en wordt een spreiding van de kosten van de bodemsanering doorheen de tijd mogelijk gemaakt.

De (voormalige) uitbaters van een droogkuis of eigenaars van een terrein waar een droogkuis werd uitgebaat kunnen immers een overeenkomst sluiten met Vlabotex vzw. Hierdoor zal Vlabotex vzw de bodemsanering voor de verontreiniging met droogkuisproducten die als historisch te beschouwen is, dit wil zeggen de verontreiniging die ontstaan is voor 29 oktober 1995, uitvoeren voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. Voor een bestaande droogkuis is dit bedrag afhankelijk van de aard van de milieuvergunning, de omzet van het bedrijf en de reeds vastgestelde vervuiling in het grondwater. Voor een terrein met een voormalige droogkuis wordt het bedrag bepaald op basis van het kadastraal inkomen van het terrein en de reeds vastgestelde vervuiling in het grondwater.

De kostprijs van de verontreiniging met droogkuisproducten die ontstaan is na 28 oktober 1995 of eventuele verontreiniging die vreemd is aan de uitbating van een droogkuis moet volledig gedragen worden door de aanvrager.

Door het indienen van een aanvraag en het sluiten van een overeenkomst met Vlabotex vzw neemt Vlabotex vzw de saneringsplicht voor de betrokken verontreiniging(en) over. Onder bepaalde voorwaarden kan de aanvrager vervolgens vrij beschikken over het terrein en is het terrein beschikbaar voor een eventuele verkoop of verhuur. Indien de aanvrager niet alle verplichtingen ten opzichte van Vlabotex vzw nakomt keert de saneringsverplicht terug naar de aanvrager.

Eind december 2008 waren reeds meer dan 200 dossiers in behandeling bij Vlabotex vzw en waren reeds 73 concrete aanvragen ingediend voor de overname van de saneringsplicht voor bodemverontreiniging veroorzaakt door droogkuisactiviteiten.

In het totaal worden ongeveer 300 aanvragen verwacht en voorziet de Vlaamse overheid ter ondersteuning van de werking van Vlabotex vzw gedurende 30 jaar een jaarlijkse subsidie die overeenstemt met de som van de forfaitaire bijdragen die Vlabotex vzw voor dat jaar heeft ontvangen vanwege de aanvragers.

7.2 Brownfields

De OVAM heeft haar inspanningen in kader van de ontwikkeling van brownfieldterreinen verder gezet. Door steden en gemeenten te ondersteunen via de milieusamenwerkingsovereenkomsten werden enkele lokale projecten mee begeleid. Een aantal grotere regionale brownfieldprojecten zoals Willebroek Noord en Petroleum Zuid werden door samenwerking met andere betrokken overheden eveneens mee begeleid.

Daarnaast is de OVAM zelf actief betrokken geweest middels een ambtshalve uitvoering op verschillende brownfieldterreinen. Zo werden er in 2008 werken uitgevoerd op de site Peeters Beulens gelegen in Vilvoorde en werden werken gestart op de Carcoke site te Zeebrugge. Tevens werden in verschillende brownfielddossiers verdere voorbereidende stappen genomen.

7.3 Woonzones

In 2008 werden door de OVAM of de gemeenten bodemonderzoeken opgestart in mogelijk verontreinigde woonwijken in Bornem, Sint-Truiden, Brecht, Niel en Meise. Hierdoor werden 380 gezinnen vrijgesteld van de plicht om bij verkoop van hun grond een bodemonderzoek uit te voeren. Met de stad Lier werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten over de aanpak van 29 bewoonde en niet-bewoonde oude stortplaatsen in Lier. Hierdoor zal de stad met begeleiding van de OVAM bodemonderzoeken opstarten op een 300-tal percelen.

De woonzoneprojecten in Gent Rabot en Zwijndrecht werden afgerond. In Zwijndrecht bleek geen ernstige bodemverontreiniging voor te komen. Op één bepaalde locatie in de wijk Rabot in Gent kregen de mensen het advies om zelf geen groenten meer te kweken. Drie percelen moeten er gesaneerd worden. Deze sanering wordt volledig uitgevoerd en betaald door de OVAM.

Om de woonzoproblematiek nog efficiënter aan te kunnen pakken, werden er in 2008 verkennende gesprekken gevoerd met verschillende Vlaamse centrumsteden om na te gaan in hoeverre een grootschalig woonzoneproject mogelijk is. Deze gesprekken hebben duidelijk gemaakt dat er in vele steden nood is aan een uitgebreide inventarisatie van potentieel verontreinigde gronden in stadskernen. In 2009 zal de OVAM twee dergelijke inventarisaties opstarten.

7.4 Complexe, grootschalige verontreinigingen

Wanneer verschillende verontreinigingskernen van verschillende partijen over terreingrenzen heen met elkaar overlappen is het niet evident om op een vlotte manier tot sanering over te gaan. Vaak zitten deze dossiers muurvast. Een aangepaste dossierbeoordeling kan in sommige gevallen een oplossing bieden. Meestal moet de OVAM echter bijkomende inspanningen leveren om enige vooruitgang te boeken. In 2008 werden er inventarisatiestudies uitgevoerd aan de Wiedauwkaai en aan de Oude Dokken in Gent en ter hoogte van complexe verontreinigingen in Mortsel, Berchem en Hamme. Deze inventarisatiestudies moeten een licht werpen op de oorsprong van de verontreiniging om uit te maken wie de sanering uiteindelijk moet betalen. In gevallen waar er een dispuut bestaat tussen twee bedrijven, nam de OVAM een bemiddelende rol op zich.

Ook grote oude stortplaatsen waarop meerdere eigenaars aanwezig zijn, kunnen worden beschouwd als complexe verontreinigingen. In 2008 ondertekenden de OVAM en Waterwegen & Zeekanaal (W&Z) een samenwerkingsovereenkomst om bij wijze van proefproject op 15 oude baggerstortplaatsen in Nevele, Zomergem en Aalter een grootschalig bodemonderzoek uit te voeren. Met Gent werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekend voor de aanpak van de stortplaats 'Oude Kale' in Drogen.

7.5 Cadmiumplan

Nadat begin 2006 het Actieplan Cadmium Vlaanderen van start was gegaan, op initiatief van de Vlaamse ministers van Leefmilieu en Welzijn, heeft de OVAM in dit plan een belangrijke bijdrage geleverd. Rond de voormalige zinksmelterij 'Maatheide' in Lommel heeft de OVAM op 106 privéterreinen de zinkassen verwijderd. Umicore heeft in de woonwijken rond de fabrieksterreinen van Overpelt en Balen alleszins de zinkassen versneld verwijderd. De OVAM is gestart met de inventarisatie van zinkassen op privé domeinen in Balen, Overpelt, Lommel, Neerpelt en Mol. Verder vervult de OVAM de voortrekkersrol in het zoeken naar een oplossing voor de aanwezigheid van zinkassen op openbare domeinen.

Voor de vestigingen in Hoboken en Olen volgt de OVAM ook nauwkeurig de saneringen in opdracht van Umicore op zoals onder andere de sanering van de wijk Moretusburg en Hertogvelden.

Binnen het Actieplan Cadmium Vlaanderen is er ook aandacht voor biomonitoring en milieumetingen in de Noorderkempen. De OVAM heeft hierin zijn steentje bijgedragen en de resultaten zijn midden 2008 bekend gemaakt. Rond de teelt van groenten en landbouwgewassen in de regio verstrekt de OVAM advies, en kijkt ze ook uit naar interessante vervangteelten zoals energiegewassen.

8 Uitgegraven bodem

8.1 Bestaande regelgeving hervormt

De regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem wil de verspreiding van bodemverontreiniging beheersen en een grotere bescherming bieden aan wie uitgegraven bodem ontvangt. De regeling bepaalt onder welke voorwaarde uitgegraven bodem opnieuw gebruikt kan worden. Op 14 december 2007 keurde de Vlaamse regering een hervormde regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem goed. De voorgestelde hervorming strekt ertoe de grondverzetregeling in samenhang met de bodemsanering in te bedden in een consistent kader voor bodembeheer en het los te koppelen van de regeling voor de toepassing van afvalstoffen als secundaire grondstoffen.

In het kader van de grondverzetregeling is voorzien in een reeks van codes van goede praktijk en standaardprocedures. Op voorstel van de OVAM zijn, per Ministerieel besluit van 9 mei 2008, de codes van goede praktijk en standaardprocedures in het kader van de grondverzetregeling, de lijst van bouwkundig bodemgebruik van uitgegraven bodem en de lijst van vormvaste toepassingen van uitgegraven bodem vastgesteld.

- code van goede praktijk - afbakenen van een kadastrale werkzone (artikel 163 Vlarebo);
- code van goede praktijk - afbakenen van een zone voor gebruik ter plaatse (artikel 166 Vlarebo);
- code van goede praktijk - gebruik van uitgegraven bodem binnen een kadastrale werkzone (artikel 164, 2°, c Vlarebo);
- code van goede praktijk - gebruik van uitgegraven bodem binnen een zone voor gebruik ter plaatse (artikel 167 Vlarebo);
- standaardprocedure - studie van de ontvangende grond (art. 181, §1 Vlarebo);
- standaardprocedure - opmaak van een technische verslag (art. 138, §2 Bodemdecreet).
- lijst van bouwkundig bodemgebruik en van het gebruik van uitgegraven bodem in een vormvast product (art. 171 Vlarebo).

Met de invoeging van het bodemdecreet is de herziene grondverzetregeling sinds 1 juni 2008 van kracht. De regeling wordt continu door de OVAM opgevolgd en geëvalueerd.

9 Informatievoorziening

De OVAM -Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij- stimuleert en verzekert een duurzaam beheer van afvalstoffen, materialen en bodem. De inzet van de OVAM voor het leefmilieu verhoogt de levenskwaliteit en zorgt voor een duurzame en gezonde toekomst.

Op het vlak van bodembeheer heeft de OVAM een onrechtstreekse maar belangrijke impact op het realiseren van het Bodemdecreet. Haar belangrijkste rol ligt in het begeleiden en controleren van saneringsplichtigen, bodemsaneringsdeskundigen, milieuambtenaren, notarissen.... Om deze rol naar behoren te kunnen opnemen, is goede communicatie cruciaal. Enerzijds wil de afdeling Bodembeheer grondig informeren over het gevoerde beleid, anderzijds wil ze via sensibilisatie draagvlak voor en uitvoering van het beleid verkrijgen. Communicatie wordt hier dus ingezet niet alleen als communicatie "over beleid" maar ook als communicatie 'als beleid'.

In 2008 lag de focus op het bekendmaken van het nieuwe VLAREBO. In vier provincies hebben we informatiesessies georganiseerd waarbij we in totaal een 1000-tal professioneel geïnteresseerden bereikten: bodemsaneringsdeskundigen, milieuambtenaren, milieucoördinatoren, architecten, notarissen en andere intermediairs. Naast de uiteenzetting ontvingen ze ook een herwerkte folder over het bodemdecreet en het VLAREBO die via concrete voorbeelden de gewijzigde regelgeving duidelijk maakte. Deze folder werd nadien ook opgevraagd door VOKA, UNIZO en de vereniging van architecten en verspreid onder in totaal 5.000 leden. Een meer vulgariserende folder voor het groot publiek werd verspreid via bibliotheken, notarissen en gemeenten.

Naast puur informeren blijft sensibiliseren een belangrijke pijler in de preventie van bodemverontreiniging. Daarom is de sensibiliseringscampagne hervat in gespecialiseerde tijdschriften en specifieke websites. Bovendien hebben we een volledige uitzending 'Bouw en Woonadvies' op Vitaya gewijd aan de milieuregels waaraan bouwers en verbouwers zich moeten houden wanneer ze starten met hun werken, met aandacht voor onder meer het aanvragen van het bodemattest en de grondverzetsregeling.

Als constante doorheen de jaren blijft de OVAM haar dagdagelijkse communicatie naar burgers en bedrijven verbeteren door de correspondentie (ook fax, mail, ...) steeds te screenen op klantvriendelijkheid en door de infolijn verder te professionaliseren in samenwerking met 1700. Dit constante streven naar verbetering en het optimaliseren van de samenwerking met andere organisaties is de rode draad doorheen alle OVAM-communicatie.

10 Beleidsondersteuning

10.1 Taken/realisaties 2008 van de entiteit beleidsondersteuning

De entiteit Beleidsondersteuning staat in voor het ontwikkelen en vernieuwen van het bodemsaneringsbeleid, het afstemmen van het Vlaamse beleid op de Europese regelgeving en het beleid in de andere gewesten. Daarnaast behoort ook het meewerken aan milieubeleidsplanning en rapporteren tot de taken van de entiteit.

10.1.1 Waterbodems

Tegen eind 2015 wil Europa een goede chemische en ecologische toestand bereiken van het oppervlakte- en grondwater. Dat staat zo in de Europese Kaderrichtlijn Water. De sanering van de **waterbodem** is in dit verband fundamenteel. Vlaanderen heeft zich hierin ingeschreven met het decreet betreffende de bodemsanering en –bescherming van 27 oktober 2006. Het heeft hierin een specifieke regeling opgenomen rond onderzoek en sanering van de waterbodem.

In de loop van 2008 werkte de OVAM samen met de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) een methodiek uit waarbij waterbodems ingedeeld kunnen worden op basis van onderzoeksprioriteit. De methode laat toe om op accurate en wetenschappelijke wijze waterbodems aan te duiden waar verder onderzoek nodig en zinvol is. Ze houdt ook rekening met de kans op ecologisch herstel na sanering. Er is ook een standaardprocedure voor de onderzoeken opgesteld, maar die vraagt wel nog wat praktijkgerichte verfijning. Een eerste piloot-waterbodemonderzoek werd hiertoe opgestart in 2008 op het Leike in Eeklo.

10.1.2 Beheer van bodemverontreiniging

Door bodemverontreiniging verliest een grond zijn multifunctionaliteit. Zulke gronden moeten met blijvende zorg en aandacht bejegend worden. Daarom startte de OVAM een strategisch project dat als doel heeft om concepten uit te werken om bodemverontreiniging te beheren. In een studie werden mogelijke oplossingen onderzocht en werd bekeken welke vormen van "bodembeheer" een uitweg kunnen bieden. De studie leverde in een eerste stap een inventaris van de bestaande knelpunten op. Bij de beschrijving van de knelpunten werd niet alleen naar de klassieke risico's (voor mens en natuur) gekeken, er werd ook rekening gehouden met een mogelijke en/of aangetoonde economisch-bedrijfsmatige en maatschappelijke impact. Een volgende stap omvatte een grondige analyse van de knelpunten en het bedenken van mogelijke oplossingsscenario's. Deze concepten werden voorgelegd aan een aantal externe actoren. Zo toetsten we de praktische haalbaarheid, de wenselijkheid, de mogelijke impact, enzovoort van de voorgestelde oplossingen. Het resultaat van deze studie zijn een tiental verder uit te werken ideeën, waar in 2009 verder gevolg aan zal gegeven worden.

10.2 Europees beleid en internationale samenwerking

10.2.1 Kaderrichtlijn bodem

Op 22.09.2006 heeft de Europese Commissie een Bodemstrategie en een ontwerp van Kaderrichtlijn Bodem voorgelegd. De ontwerp kaderrichtlijn wil alle bodems beschermen tot op een niveau waar ze hun huidige en toekomstige functies kunnen blijven vervullen en zo een duurzaam gebruik van de bodem verzekeren. Verdere bodemaantasting moet vermeden worden en verontreinigde bodems moeten gesaneerd worden tot een niveau van functionaliteit dat minimaal overeenkomt met het huidige of geplande gebruik, rekening houdend met de kosten.

Van bij de start van de besprekingen in de raads werkgroepen, heeft OVAM inhoudelijke ondersteuning geboden aan de Permanente Vertegenwoordiging omtrent het luik

bodemverontreiniging. Op 20.12.2007 werd na verschillende raads werkgroepen onder Portugees voorzitterschap, de Kaderrichtlijn Bodem afgewezen door een blokkeringsminderheid van 5 landen: Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Frankrijk en Nederland. Onder het Frans voorzitterschap, dat van start ging op 1 juli 2008, werd de Kaderrichtlijn Bodem terug opgenomen tijdens de raads werkgroepen Leefmilieu. Er werd geen politiek akkoord bereikt onder het Frans voorzitterschap, de Kaderrichtlijn Bodem werd zelf niet opgenomen als agendapunt in de Raad van december 2008.

10.2.2 Snowman

De OVAM leverde door de organisatie van een toelichting op Consoil 2008 een belangrijke bijdrage aan het SNOWMAN-project. Doel van dit ERA-Net project is om een onderzoeksplatform voor bodem en grondwater op poten te zetten en de kloof tussen kennisvraag en -aanbod te dichten. De 6 projecten die geselecteerd werden na de eerste onderzoeksoproep, werden kwalitatief opgevolgd. Uit de twee projecten met Vlaamse inbreng, SUMATECS met de Universiteit Hasselt en ENACT met de VITO, blijkt alvast dat een internationale samenwerking tussen onderzoeksinstituten een meerwaarde betekent.

Daarom werd door SNOWMAN beslist om een tweede onderzoeksoproep voor te bereiden. Er werden verbeteringen aangebracht aan de procedures en het gezamenlijke onderzoeksbudget werd meer dan verdubbeld, onder meer door het engagement van nieuwe partners uit Zweden en Roemenië. De oproep werd begin januari 2009 gelanceerd. De eerste concrete stappen naar een bestemming van het Europese netwerk zijn gezet. Zo leverde de OVAM een actieve bijdrage aan de opmaak van een gezamenlijke onderzoeksagenda voor de toekomst.

10.3 Onderzoekscoördinatie

Beleidsvernieuwing steunt in hoge mate op bevindingen van wetenschappelijk onderzoek en de resultaten van technologische ontwikkeling. De entiteit Beleidsondersteuning staat in voor de wisselwerking tussen beleidsmakers en de onderzoekswereld. Jaarlijks worden onderzoeksprioriteiten gedefinieerd. Voor een belangrijk deel worden de onderzoeksnoden ingevuld via het initiëren en deelnemen aan Europese projecten. In 2008 werkten we voornamelijk aan de Europese projecten Benekempen en Snowman, en aan de voorbereiding van het project CityChlor.

Het inschatten van de mogelijke effecten van een bodemverontreiniging op de gezondheid van mensen en op het milieu is essentieel bij de aanpak van bodemverontreiniging. Methodieken voor risico-evaluatie en normberekening worden regelmatig aangepast aan de meest recente wetenschappelijke inzichten. De belangrijkste activiteiten in 2008 over dit thema zijn het opstellen van een voorstel van bodemsaneringsnormen voor kobalt, en het opstellen van een handleiding voor het afleiden van risicogebaseerde terugaanvaardwaarden. .

We nemen deel aan de overlegorganen die instaan voor het coördineren van wetenschappelijk onderzoek binnen het beleidsdomein Leefmilieu. Dit gebeurt o.a. via het Thematisch Overleg bodem van de TWOL-programmatie. Ook met de administraties bevoegd voor Milieu en Gezondheid wordt nauw samengewerkt. In eerste instantie is het de bedoeling er op toe te zien dat de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet door bv. overlappende onderzoeksopdrachten te vermijden. Daarnaast willen we door deze samenwerking en overleg werken aan een meer geïntegreerd en eenduidig milieubeleid, waarbij bv. gezondheidsrisico's die uitgaan van verschillende milieucompartimenten (bv. lucht, bodem, water) op dezelfde manier worden ingeschat en relatief t.o.v. elkaar worden beoordeeld.

10.3.1 Benekempen

In 2008 werd het Interreg project BeNeKempen succesvol afgerond. De inzet van BeNeKempen is een grootschalige bodemverontreiniging aan beide kanten van de Nederlands-Belgische grens: 700 km² diffuus verontreinigde gronden, veroorzaakt door het neerslaan van stof, plus nog zeker 1300 km wegen verontreinigd met zinkassen. BeNeKempen was een innovatief project waarin Nederland en Vlaanderen samenwerkten aan een gemeenschappelijke methodiek om dit probleem op een adequate en geharmoniseerde manier aan te pakken.

Het project voorzag in de uitwerking van grensoverschrijdende beheers- en samenwerkingsconcepten voor deze problematiek van zware metalen. Vlaanderen en Nederland hebben op dat vlak de violen gelijkgesteld en een eenduidige methodiek uitgewerkt omtrent de beoordeling van gezondheidsrisico's. Er is ook duidelijkheid geschapen rond aanpak van zinkassen. Verwijdering is noodzakelijk, maar gecombineerd met cement in de fundering van asfalt- of betonwegen kunnen ze perfect hergebruikt worden zonder risico voor verspreiding. Tenslotte werd er ook gewerkt aan teeltadviezen voor de professionele tuinbouwer.

10.3.2 Gemeenschappelijk normeringskader voor secundaire grondstoffen en uitgegraven bodem

De toepassing van minerale reststoffen (zowel uitgegraven bodem als secundaire grondstoffen) vormt een raakvlak tussen bodembeleid en afvalstoffenbeleid. Bij het uitwerken van een normering voor gebruik van deze stoffen is een eenduidige benadering binnen de Vlaamse regelgeving aangewezen. Met name de milieukwaliteitscriteria en randvoorwaarden die moeten worden beschouwd bij het uitwerken van normering dienen vooraf op éénduidige en uniforme wijze gedefinieerd te worden.

In 2007 is OVAM in samenwerking met andere instanties gestart met een project met als doel een uniforme en consistente aanpak voor normering uit te werken. Hierbij wordt rekening gehouden randvoorwaarden die worden opgelegd door Europa en recente evoluties in de buurlanden. In 2008 werd consensus bereikt tussen alle betrokken partijen over de beoogde criteria in de verschillende milieucompartimenten, de randvoorwaarden en scenario's van de beoogde toepassingen en de gebruikte berekeningsmodellen. Het vervolgtraject met de berekening van de normvoorstellen voor uitgegraven bodem en secundaire grondstoffen werd gestart.

10.3.3 Geïntegreerde aanpak: humane biomonitoring – milieumetingen

De OVAM maakt deel uit van de stuurgroep van het Steunpunt Milieu en Gezondheid. Dit Steunpunt is een consortium van universiteiten en onderzoeksinstituten die beleidsondersteunend onderzoek uitvoeren binnen het domein Milieu en Gezondheid. De belangrijkste taak is het opzetten van een humane biomonitoring, met daaraan gekoppeld de (milieu)onderzoeken die nodig zijn om de oorzaak van mogelijke verhoogde gehalten aan schadelijke stoffen in het menselijk lichaam te achterhalen.

Een gelijkaardige geïntegreerde aanpak wordt gevolgd voor de loodproblematiek in Hoboken, waar in 2008 een biomonitoringscampagne werd uitgevoerd, te samen met gekoppelde milieumetingen. Door blootstellingsmodellering kon worden nagegaan welke blootstellingsroutes het meest bijdragen aan gezondheidsrisico's. Het project werd begeleid door vertegenwoordigers van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (ToVo), van de dienst Milieu & Gezondheid van het Departement LNE, van de Medisch Milieukundigen bij de LOGO's, van de OVAM en van de VMM.